

Amerikansk straffverkställighet.

Intryck från en studieresa i USA 1947

av

direktör GUNNAR RUDSTEDT.

1. Kriminalitetssituationen.

Kriminaliteten är ett stort problem i dagens USA. Mord, våldtäkt och rån med eller utan revolver hör i de stora städerna till ordningen för dagen. Några dagar efter min ankomst till New York i juli 1947 utkämpades mitt på dagen på den livligt trafikerade 42:a gatan en häftig revolverduell mellan en polisman och en bandit. Den senare sköt från en fullsatt buss och använde en skräckslagen kvinnlig passagerare som skottvärn. De övriga passagerarna hukade sig ned mot bussgolvet i kulregnet tills banditen sköts till döds av sin motståndare. De dramatiska scenerna hade föregåtts av ett rån i ett pantlånekontor, där tjuven med revolvern i hand bemäktigat sig en dyrbar ring. Åtskilliga människor gå med skjutvapen på sig i Amerika trots förbud att bära dolt vapen, och något av Vilda Västernstämningen lever kvar även i de stora centra. Det fanns dagar, då man i chicagotidningarna kunde läsa om ett tiotal hold ups, där offren voro chaufförer eller butiksbiträden. Ofta skedde sådana rån mitt i lunchrusningen på trafikerade gator. Nattetid knallade pistolskott från bakgator eller ur mörkret under högbanorna, ett tillhåll för en svårkontrollerbar undre värld. I Chicago redovisades för juni månad 1947 300 rån, och under en septembervecka i en annan storstad registrerade tidningarnas „brottsbarometrar“ 85 rån, 2 mord och 11 fall av våldtäkt.

Ett särskilt allvarligt problem är det organiserade brottet, särskilt olika former av racketeering, där brottslingar kontrollera t. ex. alla droskchaufförer inom ett visst distrikt, alla tvättinrättningar inom ett visst område o. s. v. Offren få betala dryga tributer för att freda sin rörelse för åverkan. Man finner också organiserat falskspel, organiserad narkotikatrafik, organiserat försäkringsskoj, organiserade mord. Uppskattningsvis berövas det amerikanska folket 3 biljoner dollars årligen genom racketeering, medan förlusterna genom vanliga inbrott, rån och fickstölder inte rör sig om mer än $\frac{1}{4}$ biljon. En brottskoncern kan vara oerhört förgrenad, och i toppen kan man påträffa mången samhällets stöttepelare. Organisationerna ha sina egna läkare, egna advokater, egna polismän. I Kalifornien rustade man sig i somras med alla medel för att bekämpa en väntad invasion av brottslingar och hela brottsyndikat från öster. Kaliforniens folkmängd har sedan 1939 ökat med 3 miljoner, och i den stora rusningen har det kommit med många som icke varit vidare önskvärda. Man vidtog nu drastiska registreringsåtgärder och mobiliserade pressens hela propagandaapparat. En San Franciscotidning hade en lång artikelserie om racketeering.

Det amerikanska fångklientelet ger icke, sades det, någon tillförlitlig bild av den amerikanske brottslingen. Vid de organiserade brotten är det oftast de mera perifera figurerna som bli fast medan den inre kretsen fortsätter sitt arbete som vanligt. I fängelserna hamna bara de klumpigare och ofarligare brottslingarna, ansågs det. Brottbetalarna sig i allmänhet i Amerika. Det har sagts, att det icke skulle betyda så mycket, om man släppte loss fångarna från Amerikas fängelser. De värsta har man i alla fall ingen kontroll över. Sådant tal är medvetet överdrivet, men man får ett begrepp om den faktiska situationen, när man erfar, att det i femton större amerikanska städer år 1939 på 100 grova brott bara gjordes 27 arresteringar och att av de arresterade bara 14 kunde dömas.

Kriminaliteten i USA har många komplicerade orsaker. Man pekar på immigration av för brottslighet disponerat folk och man framhåller givetvis rasproblemen och misären i storstäder-

nas öknar av slum. *Sheldon* och *Eleanor Glueck* ha visat att brottsligheten bland andra generationen invandrare är påfallande stor. Vid en undersökning av ungdomsfängelseklientel funnede, att andra generationen var $2\frac{1}{2}$ gånger talrikare representerad än den är i landets befolkning. Mellanställningen mellan två kulturvärldar blir för immigranternas efterkommande en källa till missanpassning. Negerinslaget bland USA:s befolkning utgör i runt tal 10 %, men i fängelserna finner man vanligen från 30 till 50 % färgade. Brottsligheten bland den färgade befolkningen är alltså stor. Som orsak till brottsligheten erinrar man också om den amerikanska nöjesindustrin, särskilt filmen, som överallt är tillgänglig för barn och halvvuxna.

2. Humaniserings- och standardiseringssträvanden.

Så som brottsituationen i Amerika är i dag är det svårt att vänta sig något mer allmänt intresse för humanisering av brottslingsbehandlingen. Allmänheten i stort tordeoreflekterat vara anhängare av vedergällningen, medan man i upplysta kretsar givetvis erkänner samhällets stora skuld till att brottsligheten är vad den är. Nyheten om den svenska fångvårdsreformen väckte intresse, och man beundrade den idylliska kriminalitet, som gjorde så långt gående reformer möjliga. Den allmänna meningen var, att en sådan reform för USA:s del innebure något fullkomligt otänkbart och att man där icke kunde påräkna stöd hos den allmänna opinionen.

Det finns emellertid i USA en organisation, som energiskt verkar för humanisering av straffen och anstaltsbehandlingen och som strävar efter att ge den amerikanska kriminalvården större enhetlighet. Det är den 1932 i New York grundade *Osborne Association* under skicklig ledning av *Austin H. Mac Cormick*. Den ger ut informerande litteratur om amerikanskt fängelseväsen, t. ex. den utomordentliga *Handbook of American Prisons and Reformatories*, och den tjänar i viss mån som hjälporganisation för frigivna. Organisationens auktoritet och räckvidd är mycket stor, och dess betydelse kan svårigen överskattas. Hösten 1947 gjordes energiska föreställningar hos Texas' guvernör

rörande vissa missförhållanden inom fångvården i denna stat, och sedan nyåret 1948 har Mac Cormick på ort och ställe biträtt med en omorganisation av straffverkställigheten inom staterna Michigan och Indiana. Osborneorganisationen är instiftad till minne av *Thomas Mott Osborne*, en av de stora idealisterna inom amerikanskt fängelseväsen, och har i sina lokaler vid East 30th Street inrättat ett litet Osbornemuseum. Osborne var för ett trettiotal år sedan chef för Sing Sing, och han prövade där en del avancerade självstyrelsemetoder, som han dock under trycket av reaktionära krafter utifrån så småningom tvangs att uppgiva. Han laborerade bl. a. med en särskild disciplininstans bland fångarna, och i verkstäderna uppehölls ordningen av förtroendemän, utsedda av de intagna själva. Osborne hade i sin ungdom tillbragt någon tid som frivillig fånge i Auburnfängelset, där hans identitet var känd bara av direktören. För de andra var han nummer 3333 Tom Brown. Genom diskussion med sina medfångar fick han idén om självstyrelse i fängelserna. Systemet slog dock i längden föga väl ut, och i händerna på ledare av mindre format blev det fiasko.

För kriminalvårdens enhetlighet över hela nationen verkar också *The American Prison Association*, där den drivande kraften är sällskapet's mångårige sekreterare *Edward R. Cass*. Sällskapet, som stiftades 1870, håller årligen kongresser på olika platser inom Förenta Staterna. Förutom de föredömligt redigerade förhandlingarna från dessa kongresser ger sällskapet ut publikationen *The Prison World* och informationslitteratur av olika slag. Nyligen har sålunda utgivits ett förslag till standardbestämmelser rörande de olika delstaternas fångvård, *Manual of Suggested Standards for a State Correctional System* och en *Handbook on Classification in Correctional Institutions*. Organisationen har sitt säte i New York.

3. Översikt av fängelsesystemen.

Allmänt bekant är ju, att USA saknar ett enhetligt straffsystem och en enhetlig fångvård. De 48 staterna ha var och en sin fångvårdsförvaltning, och vid sidan av de statliga systemen uppträder det för hela nationen gemensamma federala. Krimi-

nalvården i de olika staterna ha åtskilliga beröringspunkter men ha nått en väsentlig olika grad av utveckling. Det federala straffsystemet och fångvårdsväsendet måste sägas stå på en hög nivå, vilket också är fallet med staterna New Yorks, New Jerseys, Connecticuts, Massachusetts och Kaliforniens fångvård. Sydstaterna (man kan särskilt peka på Texas och Georgia) stå över lag lågt.

Det federala fängelseväsendet har en rangplats, som något av de statliga systemen ännu knappast nått upp till. Det är med sina 27 anstalter och inemot 22.000 intagna också större än någon statlig organisation. Efter de federala lagarna dömas huvudakligen de som sysslat med olaga sprithantering och de som begått brott på federal mark: nationens postkontor, de federala bankerna, på reservat, nationalparker, till sjöss och i staden Washington. Ett federalt brott är också bilstöld där bilen föres över i annan stat.

Det federala fångvårdsväsendet sorterar under *Department of Justice* och har sin centralmyndighet, *The Bureau of Prisons*, i Washington med *James V. Bennett* som chef. Anstalterna inom denna organisation indelas i *penitentiaries, reformatories, institutions for juveniles, correctional institutions* och *prison camps*. Därtill kommer ett fängelsesjukhus i Springfield, Missouri, och ett federalt häkte i New York City. Skillnaden mellan reformatories och correctional institutions är i stort sett den, att de senare mera äro avsedda för korttidsfångar. Inom de olika grupperna av anstalter äger en mycket god differentiering av klientelet rum, alltefter förbättringsbarhet, lätt- eller svårskötthet, kriminell förhistoria, ålder och kön. Vissa anstalter lägga huvudvikt på jordbruk, andra på verkstadsdrift. Anstalternas storlek varierar från den lilla lägerförläggningen vid Natural Bridge i Virginia med omkring 60 pojkar till de stora fångelserna vid Atlanta och Leavenworth med 2250 interner i vardera. I säkerhetsavseende variera de också från en öppen jordbruksanstalt som den vid Petersburg i Virginia till säkerhetsanstalten (*maximum security institution*) Alcatraz i San Franciscobukten med 120 befattningshavare för 250 fångar. Det federala syste-

met har en långt driven kriminalvård i frihet till följd av en rationell lagstiftning om villkorlig dom (probation) och villkorlig frigivning (parole). Den federala straffrätten bibehåller dödsstraffet.

De statliga fångvårdssystemen i USA omfatta omkring 240 institutioner med cirka 120.000 intagna. Staten New York svarar för 14.000 interner och Kalifornien för i runt tal 9.000. I dessa båda stater har man ett väl utvecklat differentierings-system. Staten New York har särskilda mottagningsavdelningar för yngre och äldre brottslingar, anstalter av helt sluten typ som Sing Sing med sina 1700 platser och mera öppna institutioner som Wallkill Prison, vars yrkesundervisning står på en mycket hög nivå. Man har också särskilda anstalter för efterblivna och psykopater och ett särskilt sjukhus, anknutet till Clinton Prison, för sinnessjukfall från straffanstalterna. I Kalifornien tjänar en särskild flygel vid det gamla San Quentinfängelset som mottagningsanstalt för vuxet klientel, medan det för ungdomsbrottslingar finns en särskild s. k. diagnostisk klinik vid Waterman. Ungdomsbrottslingar omhändertagas i Kalifornien i ett anstalts-system, som icke tillhör den egentliga fångvården utan sorterar under en särskild *Youth Authority*. I sydstaterna är oftast den rasliga differentieringsprincipen den enda självklara, och man har i Texas, Louisiana, Georgia, Tennessee m. fl. stater särskilda anstalter för negrer och vita. Så gott som överallt i USA har man emellertid särskilda institutioner för de allra yngsta brottslingarna. Har en 15 eller 16 åring begått ett grovt brott som t. ex. mord, hålls han dock ofta till straff i vanlig straffanstalt, där han icke rent av blir dömd till döden. Kvinnor skiljas i straffverkställigheten givetvis från männen, men i vissa stater få de avtjäna avsevärda strafftider i institutioner, huvudsakligen avsedda för häktade, jails, och det är icke ovanligt att man där icke tillhandahåller kvinnlig personal för deras vård. De flesta stater ha emellertid ytterst välordnade anstalter för kvinnor, t. ex. Clinton Farms i New Jersey och den ännu icke helt färdigställda anstalten vid Goochland i Virginia.

De statliga fångvårdsanstalterna sortera ibland, såsom i Ka-

lifornien, under styrelser, som man i avseende på arbetsuppgifter, personalbestånd o. s. v. kan jämställa med ett centralt ämbetsverk i Sverige, men oftast skötes uppsikten över fångvården av en för viss tid vald *Board of Corrections, Prison Board* eller vad benämningen kan vara. Man har en känsla av att en sådan mera privat styrelse icke alltid har förutsättningar att följa vad som sker på anstalterna. Man brukar sammanträda en gång pr månad, och den årsredogörelse, som avlätes till guvernören är vanligen skriven av en för anstalterna gemensam *general manager* som i Texas eller av anstaltscheferna som i Utah och Virginia.

4. Straffformer.

Sex av staterna ha avskaffat dödsstraffet, nämligen Maine, Rhode Island, Michigan, Wisconsin, Minnesota och North Dakota. Ett par stater bibehåller spöstraff för vissa former av misshandel, Michigans strafflag stadgar livstidsstraff för 4:e resan stöld. Vad beträffar dödsstraffet har det varit avskaffat i en del stater för att sedermera i anledning av några upprörande brott införas på nytt. För år 1945 rapporteras 117 exekutioner, avseende 75 negrer och 41 vita. De flesta avrättningarna skedde i staten Georgia (19). 90 avrättningar skedde för mord, 26 för våldtäkt (av vilka 22 negrer) och 1 för rån. För misshandel av vaktpersonal i fångvårdsanstalt stadga åtskilliga stater dödsstraff, om brottet begås av en, som förut är dömd till livstidsstraff. Exekutionerna ske i de flesta fall med elektricitet men i ett par stater, bl. a. Kalifornien, har man infört avrättning med cyanvätegas. Skjutning förekommer också (Utah).

Strafftiderna variera ofantligt från stat till stat, likaså bruket av tidsbestämda och icke tidsbestämda straff. Man har åtskilliga invecklade metoder att beräkna avdrag av olika slag på strafftiderna genom s. k. *good time*, som kan ges för gott uppförande och dessutom ibland också för goda arbetsprestationer (*industrial good time*). För grov stöld har man i Illinois ett minimum av 1 år, i Texas 2 år, för våldtäkt ett minimum av i New York 1 år och i Texas 15 år. Den senare staten har för dråp ett

maximum av 5 år medan Indiana har 21 år och Vermont livstid.

I en del stater har man bestämda och tidsbestämda straff bredvid varandra, andra ha bara endera. Det federala systemet känner endast tidsbestämda straff. I Illinois ges tidsbestämda straff, „flat sentences“, för mord, våldtäkt och kidnapping, medan de flesta andra brott förskylla obestämda straff. Mord straffas med tidsbestämt straff från 15 år till livstid. Vid de obestämda straffen fastställer domstolen en minsta och en högsta anstaltstid; i Illinois är minimitiden så gott som alltid ett år. När denna minsta tid avtjänats, bestämmer en särskild board of parole den i varje särskilt fall aktuella strafftiden. Vederberörande kan bli frigiven direkt efter minimitidens utgång, han kan dömas att avtjäna maximitiden med avsevärda eventuella avdrag för olika slag av good time och han kan ges en fixerad tid liggande mellan minimi- och maximitiderna, även här med avdrag för good time. Varken minimitider eller maximitider ge någon föreställning om den verkliga tid, vederberörande fånge får tillbringa i fängelset. I vissa stater avräknas good time även från minimitiderna, och han kan sålunda släppas tidigare än vad dessa tider angiva. Till dessa frågor skall jag återkomma i samband med redogörelse för villkorlig frigivning. År 1945 dömdes för grövre brott i USA 24.470 personer till tidsbestämda och 18.811 till tidsobestämda straff. 906 „tidsbestämda“ livstidsstraff utdömdes, och därutöver utgjorde livstid den övre gränsen i 1127 straff med minimi- och maximitid. Samma år frigavs inalles i USA 45.758 fångar, för vilka den i verkligheten avtjänade strafftiden låg vid ett medeltal av nära 2 år. 627 av dem hade avtjänat strafftider på 15 år och däröver och 10.962 tider under ett år. Endast s. k. felonyfångar ha här medräknats, d. v. s. sådana som förskyllt straff för relativt grova brott. Man kan i vissa hänseenden jämföra dem med våra straffarbetsfångar.

5. Häktena.

Häktade och korttidsfångar (vanligen med strafftider under ett år) hysas i USA i jails. Man har i hela nationen omkring

3000 sådana med tillsammans omkring 150.000 interner¹). Ofta nog utgöra dessa jails skamfläckar på den amerikanska fångvården, och det är bara ett fåtal av dem, som av den federala myndigheten godkänts för hysande av häktade, som avvaktas inför federal domstol. Ofta kunna rätt avsevärda straff-tider av olika anledningar komma att avtjänas i jails, och det är sällsynt att internerna ha tillgång till annat arbete än handräkning av olika slag. Ibland är ren sysslöshet rådande. Möjligheterna till motion äro begränsade. Häktet i Los Angeles är beläget mellan 10:e och 15:e våningarna i stadens polishus, och promenadgårdarna för internerna äro anordnade på skyskrappans tak, där de få tillbringa några halvtimmar i veckan. De häktade skiljas mycket knapphändigt åt. Man har i Los Angeleshäktet bostadsrum för 8—10 man i varje, och man försöker väl se till att recidivister och nybörjare icke blandas. Något enrums-system finns emellertid icke. Häktet hade 2500 interner. Ett ganska beklämmande intryck gör det berömda New Yorkhäktet „The Tombs“ där det ligger mitt i de mest trafikerade distriken på nedre Manhattan, vilket gjort att man i alla fönster måst sätta matterat glas för att undvika kommunikation mellan allmänheten och de intagna. Häktena i de mindre städerna se naturligtvis annorlunda ut men äro som regel ofullfredsställande för sin uppgift. De skötas av osakkunnigt folk, åtminstone de mindre. Sheriffen väljs ju för ett visst antal år. I de minsta städerna sköter han häktet själv, i de något större tillsätter han en *jailer*, som avgår, när han själv avgår. Varken sheriffen eller jailern har någon tidigare utbildning för de uppgifter de plötsligt ställas inför. Kritiken har hårt drabbat dessa jails runtom i USA, och olika reformförslag ha framlagts, varjämte en del stater och The American Prison Association ombesörjt utgivande av „Minimum Jails Standards“. På vissa håll söker man undvika sammanblandningen av häktade och korttidsfångar

¹) Man torde sålunda för hela USA kunna räkna med ett fångantal av närmare 300.000. (Statliga institutioner 120.000, jails 150.000, federala institutioner 22.000, vartill kommer beläggningen i vissa ungdomsanstalter, som ej redovisas under den egentliga fångvården).

genom att sammanföra de senare till olika till häktena anslutna läger, men åtskilligt är här ännu att göra innan dessa brottslighetens kindergarten, som *Harry Elmer Barnes* benämnt häktena, äro avskaffade.

Rättspsykiatriska undersökningar förekomma i USA i en mycket skiftande praxis. Vanligast är denna företeelse i de östra staterna, men som helhet kan man säga att de ej förekomma i till närmelsevis samma utsträckning som i Sverige. Staten New York låter undersöka omkring 10 % av alla mordfall. Michigan har en lag, som föreskriver undersökning av alla, som begått felonybrott, men härmed menar man snarast vår förundersökning, ehuru en psykiater då och då deltagar i denna. Man strävar i USA att utvidga systemet med undersökning före domen, men man har ännu knappast kommit långt på den vägen.

6. *Probation.*

Under 1943 nåddes ett bottenrekord rörande de amerikanska fängvårdsanstalternas beläggning, men efter krigets slut är man åter på god väg att uppnå förkrigstidens mera normala fångantal. På en del anstalter har man redan svåra överbeläggningsproblem att brottas med. Anpassningssvårigheter vid övergång från krigsdeltagande till civilt levnadssätt har orsakat en viss uppgång i brottslighetskurvan.

Även i USA strävar man efter att hålla folk utanför fängelserna genom att så långt det går försöka villkorlig dom, *probation*. Resultatet har varit gott. Från en god ungdomsdomstol rehabiliteras omkring 90 % av de första gången villkorligt dömda, påstås det, och från en domstol för vuxna 75 % av förstagångarna och 50 % av andragångarna i approximativa siffror räknat. Från Michigan rapporteras för åren 1938—1942 av 3500 undersökta *probation*fall endast 15,7 % misslyckanden, eller mindre än en på sex. Villkorlig dom varierar mycket från stat till stat, och övervakningsorganisationen varierar t. o. m. betydligt inom samma stat. Oftast organiseras övervakningen av domstolarna, ibland av en central nämnd för ett visst distrikt eller för en hel stat. Svårigheten med anhopningar av övervaknings-

ärenden på en och samma person är ibland stor. Övervakarna äro enligt amerikansk praxis så gott som alltid fast anställda socialarbetare, och det är inte ofta som lekmän ha övervakningsuppdrag. Olikheten i tillämpningen av probation framgår av att staten Kansas år 1944 tillämpade probation i 13 % av alla dömda fall, medan Rhode Island hade 65 %. Övervakning har ganska nyligen reglerats genom en interstatlig överenskommelse, ratificerad av 41 amerikanska stater, för fall där en klient flyttar från en stat till en annan.

Trots att Amerika är föregångslandet för probation står den i vissa stater inte särskilt högt. Michigans probationlag tillåter domstolen att i samband med probation först utdöma ett fängelsestraff om högst 60 dagar. Vid en domstol, vars förhandlingar jag bevistade, fick en ung man villkorlig dom, men först skulle han avtjäna 30 dagar i ett häkte. Domaren förklarade att detta var nödvändigt av två skäll, dels för att arbete skulle hinna ordnas, dels för att den unge mannen, som hittills varit på fri fot mot borgen, skulle få känna något av allvaret i det hela. Namn och adress på de män, som den dagen fingo probation, figureerade senare på dagen i ortens kvällstidning.

Föreskrifterna i samband med övervakning kan bl. a. innefatta följande: spritförbud och förbud att besöka barer och lokaler, där hasardspel bedrives, åläggande för den dömde att understödja dem som ekonomiskt äro beroende av honom, föreskrift om arbete som godkännes av övervakaren och slutligen åläggande att betala målsägaren visst belopp av månadslönen.

I Los Angelesdistriktet i Kalifornien har man sedan flera år läger för vissa svårplacerade ungdomar, dömda till probation. Sådana läger kan hysa 60—70 pojkar, och man driver dem i samarbete med skogsvårdsmyndigheterna. Pojkarna syssla med vakttjänst mot skogsbränder och med eldsläckningsarbete. På kvällarna ges det undervisning i samarbete med folkskolor och läroverk i Los Angeles. Genomsnittstiden i lägren är 4—5 månader. I Los Angeles har man försökt med kvällskurser i trafikvett för ungdomliga bilmarodörer, dömda till probation.

Övervakningstiden har i Los Angeles stor spännvidd, från

några månader till uppåt 10 år. *Los Angeles Probation Department*, ett helt stort ämbetsverk, handlade 1946 35.486 fall. I staten Michigan äro omkring 10.000 personer f. n. ställda under probation.

Amerikanerna ha ju sinne för ekonomiska kalkyler, och de ha funnit att fångvård kostar 10 till 20 gånger mer än probation. I det federala systemet kostar en fånge 1.32 dollars pr. dag, medan övervakningen av en villkorligt dömd stannar vid en dagskostnad av 9 cents.

7. Anstalter för ungdomar.

Alla amerikanska stater ha numera barndomstolar, *juvenile courts*. Vanligen döma barndomstolarna i mål mot personer under 18 år; i några stater äro de övre gränserna 16 år och 21 år. Vissa grova brott såsom mord få vanligen icke dragas inför barndomstol. Ett county's barndomstol är som regel dess reguljära domstol, som uppträder i annan funktion. Någon offentlig rättegång förekommer ej vid barndomstolarna.

Som ovan framhållits stå anstalterna för ungdomar ofta under annan förvaltning än de ordinära fångvårdsanstalterna. Detta gäller även motsvarigheter till våra under fångvårdsstyrelsen sorterande ungdomsanstalter. Stor variation förekommer dock. Det federala systemet har gemensam förvaltning för samtliga korrektionella institutioner, Michigan, Kalifornien, Kansas, South Carolina och många andra stater ha skild förvaltning. Staten New Jersey har ett *Department of Institutions and Agencies*, där allt i anstaltsväg inom staten inryms: fängelser, uppfostringsanstalter, alkoholistanstalter samt sjukvårdsinrättningar av skilda slag. Chef för detta vittomspännande departement är *Sanford Bates*, den nuvarande presidenten i *Commission Internationale Pénale et Pénitentiaire*.

Ungdomsanstalterna gå i USA under åtskilliga benämningar: *vocational schools*, *training schools*, *reformatories* o. s. v. Ofta är det fråga om tämligen stora anstalter med omkring 500 platser, i några fall har man mycket små enheter. De stora anstalterna äro uppbyggda i *cottage-system* med 10—15 olika för-

läggningsbyggnader, med vilkas hjälp man genomför bästa möjliga differentiering. En mönsteranstalt av borstaltyp är Annandale Reformatory nära staden Flemington i New Jersey med omkring 540 interner i åldern 16—21 år. Den är indelad i fyra cottages med sovsalar och fyra med enkelrum. Sista delen av den i genomsnitt ettåriga anstaltstiden tillbringas i en öppen „pre parole-cottage“, där ingen bevakningspersonal finnes utan en kommitté bland internerna svarar för ordningen. Pojkarna ha viss möjlighet att själva välja ut aspiranter till denna öppna avdelning. Anstalten förtjänar ett särskilt omnämnande för den utomordentligt goda anda som där synes vara rådande och vad som gjorts för att göra miljön så estetiskt tilltalande som möjligt. Något liknande finner man icke i Sverige. På ett högt plan står också en anstalt som Fred Nelles' School for Boys vid Whittier utanför Los Angeles.

Inom det federala fängelseväsendet har man sedan ett par år gjort ett intressant experiment med ett läger för pojkar i åldern 15—18 år, beläget vid Natural Bridge i västra delen av Virginia. Man har med avsikt gjort lägret mycket litet med en beläggning av endast ett 60-tal pojkar. Pojkarna äro uppdelade i mycket små „teams“, bara 10 i varje. Varje team står under ledning av en anställd handledare, som förutsättes ha ingående kännedom om varje pojkes förhistoria och speciella problem. Han är övervakare, ledare för fritidssysselsättningar, lärare och vän i en person. Genom sitt exempel skall han ge pojkarna nya och goda uppförandemönster. Alla dessa ledare (de kallas *counselors*) äro mycket unga. Lägret är beläget i en utomordentligt vacker skogrik trakt på Appalachernas sluttningar. Pojkarna bygga skogsvägar, hugga ved, underhålla telefonledningar, bekämpa skogseldar och ha rika tillfällen att pröva sitt överskott av verksamhetslust i kamp mot naturens krafter. Tillammans med ledarna arbeta de också med att bygga om de ursprungligen militära förläggingsbarackerna och planera omkring dem. De olika lagen tävla sinsemellan i arbetsprestationer, personlig hyfs, snygghet i förläggningarna o. s. v. Jämte ledarna ha också pojkarna sina representanter i lägerkommittén. Ledar-

na äro inga direkt utbildade psykologer, men de väljas med stor omsorg. En huvudsynpunkt är att de också skola vara praktiskt anlagda och kunna aktivt deltaga i pojkarnas grovarbeten.

8. *Reformatories.*

En övergång mellan ungdomsanstalter och vanliga fängelser bilda *reformatories*, stundom en beteckning för en ren ungdomsanstalt men oftast en anstalt, där man hyser klart förbättringsbara fall inom vissa åldersgränser t. ex. 17—31 år som på den federala mönsteranstalten Chillicothe i Ohio med plats för c:a 1500 intagna, en anstalt av halvöppen karaktär med jordbruk och högtstående verkstadsdrift. Statliga anstalter av reformatory-typ äro den tidigare nämnda anstalten Wallkill i staten New York och den moderna anläggningen vid Chino i Kalifornien, öppnad 1941, en anstalt för omkring 1000 interner, fördelade med 800 på huvudanstalten och 200 på omkringliggande koloniförläggningar. De fångar, som få komma till Chino, utväljas mycket noga efter en 4—7 veckors undersökning vid San Quentin. För nykomlingarna finns en sluten avdelning med celler, men i övrigt har anstalten helt öppen karaktär med frånvaro av murar och galler och med förläggning huvudsakligen i *dormitories*, sovsalar för ett 50-tal man. Till Chinoanstalten hör omkring 2000 tunnland åker och betesmark. Anstalten ligger i en landsända, där det är så gott som ständigt sommar. Besöksavdelningarna har man därför kunnat anordna utomhus i vacker pergolastil under soltak och med klängrosor på de bärande pelarna. Vid besöken kan de anhöriga äta en medhavd måltid med den intagne. Chinoanstalten är estetiskt synnerligen tilltalande med förläggnings- och administrationsbyggnader i saklig måttfull funktionalism och med mycket välskötta gräsmattor och blomrabatter. På en av de stora gräsplanerna har man byggt en simbassäng. Internerna ha medgivits rätt att bilda kommittéer, med vilka direktören rådgör i frågor om idrott, underhållningar och tidningsverksamhet. Chinoanstalten har i sin officiella benämning ingenting som häntyder på dess karaktär av fångvårdsanstalt. Den kallas *California Institution for Men at Chino*.

9. Fängelser.

De egentliga fängelserna betecknas i de statliga systemen vanligen som *prisons*, i den federala organisationen som *penitentiaries*. Även sådana anstalter kunna vara av olika säkerhetsgrad, vanligen från „medium“ till „maximum“. Icke sällan äro de utrustade med koloniförläggningar, betecknade som *honor farms* eller *preparole farms*. Anläggningarna kunna vara fullständigt monstruösa i sin storlek, såsom statsfängelset i Jackson, Michigan, med sina inemot 6000 fångar, och statsfängelset vid San Quentin med nära 5000. Jacksonfängelset har en personal på 604 personer. En representativ anstalt av ren fängelsekaraktär är den federala anstalten i Atlanta, Georgia, med omkring 1900 interner. Anstalten hyser företrädesvis vaneförbrytare, dock ej utpräglad svårskötta. Under förutvarande chefen *Joseph Sanfords* ledning har vid Atlanta utvecklats en industriell verksamhet, som anses mönsterbildande för all fängelseindustri i USA. Bl. a. har man jättelika bomullsspinnerier, väverier, och skrädderiverkstäder där man kan följa utvecklingen från bomullsbalen till det färdiga plagget. Yrkesutbildningen står på en hög nivå. På en honor farm, 9 miles från huvudanstalten, arbeta 100 fångar med jordbruk.

Alcatraz är den federala organisationens maximalt säkra anstalt, som bekant belägen i San Franciscobukten. I den handbok, som utgås av Osborne Association, utsättes Alcatraz för ganska skarp kritik. Man anser det opsykologiskt ätt bibehålla en institution, som i så hög grad blivit föremål för sensationsmakeri. Läget i den ständigt dimmiga bukten gör den också ur hälsosynpunkt olämplig för personal och intagna, och det är opraktiskt att ha en riksanstalt ligga så i periferien. En strävan synes numera vara att på Atlanta, Leavenworth och ett par andra av de större federala anstalterna inrätta små specialavdelningar för opålitligt klientel av den typ som hittills koncentrerats till Alcatraz. Den halvt mystiska glorian omkring denna fängelseö skulle man på det sättet få bort. Alcatraz hade vid mitt besök 250 intagna och över 100 man ren bevakningspersonal. De intagna komma alltid från andra federala anstalter, där

man av olika anledningar inte kunnat hysa dem. De flesta äro antingen farliga att döma av brottets karaktär eller också, vilket är vanligast, utbrytningsfenomen, som forcerat allt vad man på vanliga fångelser kan ställa upp av säkerhetsresurser. Fängelset, som går under namnet „The Rock“, ligger på en ganska liten klippa, några kilometer ute i viken. När man närmar sig ser man den hotfulla anblicken av kulsprutetorn och stora varningsskyltar mot att komma ön närmare än 200 yards. Den bästa bevakningen är de strömmar som omge klippan och som ingen anses kunna simmande forcera.

På Alcatraz tillätos inga nyhetstidningar och ingen radio. Anstaltsledningen gjorde vissa sammanställningar över de viktigaste dagsnyheterna. På fråga om det ur säkerhetssynpunkt kunde anses vådligt med vanligt nyhetsmaterial svarade direktören att det inte så mycket var den synpunkten man fick anlägga som den att allmänheten inte kunde förlika sig med att de värsta elementen bland fångarna skulle få ha sådana extra förmåner. Direktören var 72 år gammal, och hans konservativa synpunkter syntes präglä anstalten.

Känd är 1946 års Alcatrazkalabalik, då 2 vaktkonstaplar döddes och 17 sårades. Sex av de farligaste brottslingarna med en bankrånare som ledare hade genom ett kombinationsverktyg gjort av bl. a. piprensare lyckats komma in i arsenalen och med de erhållna vapnens hjälp låsa in några konstaplar som gisslan, släppta ut ett 30-tal fångar och förbereda en massflykt. Fångarna lyckades dock inte komma över nyckeln till den dörr som ledde till yttre gården och efter en halv dags belägring och skottväxling måste de ge upp, sedan tre av dem skjutits. „Slaget om Alcatraz“, heter det i 1946 års federala fångvårdsberättelse, „har stärkt oss i vårt beslut att se realistiskt på vårt arbete och på arten av de män vi ha att göra med, men vi äro fast beslutna att denna händelse inte skall leda till någon modifikation av de grundtankar om hopp och rehabilitering, som hyllats inom den federala fångvården. Om vissa grupper av intagna äro desperata och inte dra sig ens för mord, kan denna lilla grupp inte få inverka störande på våra syften att rehabilitera de mera förbättringsbara brottslingarna!“

10. Byggnadssätt.

Byggnadssättet kan beträffande de egentliga fängelserna växla, men huvudprincipen är ett par stora cellavdelningar, en mindre isoleringsenhet, en administrationsbyggnad, tillika entrébyggnad, ett par verkstadsbyggnader, en köks- och matsalsbyggnad, ett hus med undervisningslokaler av olika slag, en panncentral och ett vattentorn; alltsammans inneslutet av en åtminstone 5 meter hög mur med bemannade, vanligen kulsprutförsedda vaktorn i varje hörn. Cellavdelningarna äro regelmässigt inredda med s. k. inside cells med indirekt ljus från jättelika korridorfenster. Cellerna ligga utefter gallerier i tre—fyra våningar och skiljas från gallerierna av järngallerdörrar, vilka ofta låsas elektriskt från en central punkt. Golv och väggar äro vanligen av betong. Tvättställ med rinnande vatten samt wc finns i varje cell, i regel även hörtelefoner för radio. Statsfängelset vid Joliet utanför Chicago använder sig huvudsakligen av cellbyggnader av den runda, panoptiska typen med ett vaktorn mitt i byggnaden. På flertalet anstalter har man vid huvudentréerna s. k. gundectors, som obönhörligt avslöja allt av metall, som inpasserande kunna bära i kläderna. Vid entréerna äro också vanligen nyckel- och vapenförråden belägna, ofta inrymda i stålbunkers. Små fönster med skottsäkert glas möjliggöra för befattningshavaren i arsenalen att se alla ut- och inpasserande. Nedanför fönstren äro ett par skottgluggar placerade så att hela entrén kan bestrykas med eld från bunkern. Vapen- och nyckelförrådet sysselsätter en heltidsanställd befattningshavare, som också har att svara för vapenvård samt för tillverkning av nya nycklar och justering av gamla. I sammanhanget bör omnämnas att endast denne befattningshavare samt tornposterna ha tillgång till skjutvapen, tårgasutrustning m. m. Bevakningsman för utelag är dock som regel beväpnad.

En del nyare anstalter av *medium-security*-typ äro konstruerade så, att byggnaderna omsluta ett öppet område och sålunda i sig själva utgöra en „mur“. Vid en del anstalter har man övergått till celler liknande dem som användas vid nyare anstalter i Sverige.

Vid de fängelser, där exekution av dödsdömda verkställs, finnas särskilda strängt övervakade cellavdelningar för denna kategori av interner. För de sista dygnen användas specialceller alldeles i närheten av exekutionslokalen. Sing Sing hyste vid mitt besök ej mindre än 13 dödsdömda eller motseende en dödsdom. Avrättningarna där äga alltid rum tisdagskvällar kl. 23. Pådraget till elektriska stolen manövreras av en utomstående, medan man på Cook County Jail i Chicago använder sig av befattningshavare vid anstalten. Fyra man av personalen få trycka på var sin av fyra på en tavla anbragta strömbrytare, och ingen av dem vet vilken av de fyra knapparna, som har den utlösande effekten. På direktörens tjänsterum i Chicagohäktet upptogs större delen av en vägg med fotografier av de män, inalles ett 30-tal, som avrättats sedan år 1900. Före 1927 skedde avrättningarna i Illinois medelst hängning.

11. Mottagning och klassificering av fångar.

När en intagen kommer ny till en amerikansk anstalt får han vanligen i sin hand en liten bok, som förklarar anstaltsreglerna och gången av anstaltsbehandlingen för honom. Han kan ur denna bok inhämta när han med gott uppförande och god arbetsflit kan beräkna att bli föremål för parole, och han ges goda råd beträffande förhållandet till personal och medinterner. Alla få börja med en observationsperiod med isolering om vanligen 30 dagar. Allra först göres givetvis sedvanlig registrering, fotografering, fingeravtryckstagning o. s. v., varefter den omständliga procedur börjar, som överallt i USA kallas *classification*. Nykomlingen besökes av psykiatern, anstaltspsykologen, överläraren, ledaren för arbetsdriften, kuratorn (parole officer), vice direktören, prästen. Han underkastas på anstaltens sjukhus en ingående kroppslig undersökning. Förfrågningar utgå till tidigare lärare, arbetsgivare m. fl. Efter de 30 dagarna sammanträder på anstalten en *classification committee* under direktörens eller vice direktörens ordförandeskap, där den intagne förekallas och får redogöra för sina förhållanden och sina önskemål beträffande arbete, undervisning m. m. Var och en av dem som ur

olika synpunkter underkastat fallet en undersökning får föredraga sin skriftliga rapport, varefter beslut fattas om graden av säkerhet i omhändertagandet, om arbetsdetaljer, undervisning m. m. Vanligen lägges redan på detta stadium upp ett *parole program*, om strafftiden icke är alltför lång. *Classification* kan på antytt sätt ske internt inom den anstalt, där vederbörande skall avjäna sitt straff, men i mera utvecklade system sker den vid särskilda *reception centers*, gemensamma för hela fängelseväsendet. Avgörandet om anstaltsplacering träffas då av en central klassifikationsbyrå. Klassificeringen tillmätes i USA en avgörande betydelse, och det är numera endast några av Söders mera efterblivna fångvårdssystem, som saknar sådan.

I bl. a. det federala systemet sker efter några månader „efterklassificering“ på grundval av rapporter från olika håll om de framsteg vederbörande gör inom anstalten. Ombyte av arbete kan då exempelvis medgivas och andra justeringar i programmet göras. I början av klassificeringsstadiet får internen framlägga önskemål beträffande personer, med vilka han under anstaltstiden önskar brevväxla eller av vilka han önskar taga emot besök.

Klassificeringens betydelse ökas därav att, som förut nämnts, psykiatriska undersökningar före domen i USA äro tämligen ovanliga. De stora fångvårdsanstalterna ha vanligen heltidsanställda psykiatrer och psykologer.

12. *Säkerhet och disciplin.*

Säkerheten tillmätes principiellt större betydelse än alla andra hänsyn inom den amerikanska fångvården. I en instruktion för staten Illinois' fångvårdspersonal heter det: „You are to keep constantly in mind that the safe-keeping of inmates is paramount to all other considerations, and that it is required of you at all hazard to prevent them making escape.“ På statsfängelserna vimlar det av förbud, och det förekommer oavlåtliga överräkningar och visitationer. Helt visst blir det uppfostrande arbetet avsevärt lidande härigenom. De intagna behandlas ganska

strikt och opersonligt, och individuella hänsyn tagas icke ofta. Disciplinen på de jättestora anstalterna måste säkert också av naturliga skäl hållas rätt stram. Personalen tillrådes att vara vänlig men bestämd mot internerna, familjär med dem får man icke bli.

Bestraffningar för förseelser mot gällande föreskrifter variera mycket. Rymning betraktas flerstädes i USA som ett brott i och för sig och medför nytt åtal och nytt straff. I åtskilliga fall användes som allmän bestraffningsåtgärd isolering i olika former, ofta på lång tid och i celler, som icke fylla moderna anspråk på ljus och ventilation. Vid Atlantafängelset regleras mindre förseelser av bevakningspersonalen genom tillsägelser och varningar. För allvarligare disciplinbrott har bevakningsmannen att skriva en rapport. Hit räknas förutom rymning och upplopp: innehav av vapen, narkotika och annat kontraband av allvarligare karaktär, otidighet mot personal, slagsmål, miss-handel, vägran att arbeta, agitering, stöld, homosexuellt beteende m. m. De former av bestraffningar, som användas vid Atlanta äro varning, tillfällig eller stadigvarande förlust av en eller flera givna förmåner, förlust av good time, helt eller delvis, samt inneslutning i enrum på begränsad diet om 2100 kalorier pr. dag. Vid San Quentinfängelset noterade jag användande av „villkorlig dom“ beträffande åtskilliga mera tillfälliga förseelser. Vid upprepning fick den intagne avtjäna även de isoleringsdagar, som utmätts för den första förseelsen. I Sydstaterna förekommer ännu säkerligen fysiskt våld i stor utsträckning inom fängelserna, och det skjuts utan vidare efter rymmare, som också jagas med koppel av blodhundar. Personalen bär där ofta batonger och skjutvapen.

13. Arbeten för de intagna.

Arbetsdriften är självfallet av synnerligen varierande slag från stat till stat. En tämligen genomgående arbetsgren är stansning av licensplåtar för automobiler samt vägskyltar av olika slag. Fängelsearbetet är genom den s. k. Hawes-Cooper Act av 1929 m. fl. senare bestämmelser i praktiken begränsat till

att avse tillverkning endast för allmänna institutioner. Under kriget arbetades vid så gott som alla anstalter med utrustningsmateriel av skilda slag för de väpnade styrkorna, och utomordentliga insatser gjordes härvidlag. Med skicklig propaganda lyckades man få till stånd verkliga tävlingar i produktionskapacitet de olika anstalterna emellan. Värdet av fängelsegjorda produkter för armén, flottan och flyget under kriget uppgick till 138 miljoner dollars.

Vid anstalter av reformatory-karaktär göras allvarliga ansatser att lära upp de intagna i ett yrke. Driftresultatet är här ingen huvudsak utan verkstäderna ha oftats, som vid Wallkill Prison, karaktären av supplement till yrkesskolor av olika slag inom institutionen. Vid Chillicothe observerades en reparationsverkstad för flygplan. Bilverkstäder finnas på en mängd institutioner, likaså verkstäder för reparation av skrivmaskiner och radioapparater. En fördel bland de många nackdelarna med stora anstalter är ju att där ges möjligheter att tillhandahålla arbeten i de flesta vanligen förekommande yrken. På alla större anstalter finns t. ex. en frisørsalong, ofta med ett tjugotal stolar, där man slår samman de två önskemålen av de intagnas upplärande i barberaryrket och deras hårvård. På de kvinnliga anstalterna är motsvarigheten *beauty parlors*, där man utför permanentning och även kan lägga en skicklig make up. Säkerligen sakna sådana arrangemang icke heller sin psykologiska betydelse för bibehållande av önskvärt självförtroende hos internerna.

Arbetsgrenarna äro i övrigt de i vårt land vanliga: skrädderi, snickeri, skomakeri, ehuru åtskilligt mer industrialiserade. Varje större anstalt har också sitt tryckeri, som arbetar med varjehanda statligt blankettryck men där också åtskilligt för anstaltens räkning tryckes, bl. a. anstaltstidningarna. Tvätterierna ha ofta beställningar även åt andra institutioner och äro icke sällan utrustade med avdelningar för kemisk tvätt. Tvättinrättningen på Alcatraz, där Al Capone på sin tid stått vid en maskin, sysselsatte 60 man, och kapaciteten uppgick till 145 ton pr. månad. Man tvättade huvudsakligen för flottans räkning.

I Virginia ha fångvårdsinrättningarna monopol på allt väg-
arbete, såväl nyanläggningar som underhåll. Omkring 1700 fån-
gar sysselsätts på detta sätt och äro förlagda i 32 olika läger
med ett 50-tal i varje. Lägren äro spridda över hela staten och
oftast av provisorisk karaktär. Man håller emellertid numera på
att inrätta mera permanenta läger av stabilare typ, där man för
att förhindra rymningar icke behöver vidtaga så drastiska åtgärder
som att natttid kedja internerna fast vid sängarna, vilket nu brukas här och där i Virginias läger.

I Texas förekommer i första hand arbete på bomullsplanterna.
Arbetet är mycket impopulärt i den starka värmen, och det berättas om
självstypning bland fångarna för att få komma tillbaka till den slutna
anstalten i Huntsville.

Jordbruksarbete vid fångvårdsanstalterna förekommer i stor
utsträckning över hela nationen.

I USA:s fångelser har man knappast samma rädsla för att
sysselsätta interner med handräckningsarbeten som i Sverige. På grund
av anstaltens storlek och den därmed följande mångsidigheten i
arbetsdetaljerna kunna ju även arbeten i kök, bageri, panncentraler
och anstaltssjukhus bli ur yrkestränings-synpunkt synnerligen givande.
Stora lag avdelas för renhållning och underhåll av planteringar och
gräsmattor. Snyggheten på anstalterna är också för en svensk förbluffande.

Arbetstiden för intagna är i regel kort. Någon gång understiger
den 40 timmar pr. vecka och någon gång kommer den över detta
timantal, men som regel är en 40 timmarsvecka vad som eftersträvas.
Personalen har ju i allmänhet också denna arbetstid. Lördagarna
äro helt arbetsfria med undantag för nödvändiga handräckningsarbeten.

Ersättningen åt en fånge för utfört arbete kan utgå antingen i
form av arbetspremier eller extra *good time* eller en förening av båda.
Oftast ha intagna, som syssla med handräckningsarbete, ingen arbetspremie.
Det federala fångelsesystemet räknar med fyra premieklaser, där
ersättningen är 17½, 14, 10½ och 7 cents pr timme. För övertidsarbete
utöver de stipulerade 40 veckortimmarna betalas 50 % extra. Omräknat i svenskt

mynt kan alltså en duktig fånge komma upp i en normal veckoförtjänst av omkring 25 kronor. På Sing Singfängelset är inkomsten åtskilligt lägre, varierande från 5 till 30 cents pr dag och vid Jackson 5—25 cents pr. dag. Good time utgår vid sidan om arbetspremien. Kvinnoanstalten Clinton Farms har enbart good time. I sådana fall synas anstalterna gratis bestå nödvändiga portokostnader och visst antal cigaretter pr dag åt de intagna. Den extra (industrial) good time som består brukar utgöras av avdrag på strafftiden med 2 dagar pr månad under det första året, 4 dagar under 2:a, 3:e och 4:e åren och 5 dagar efter det 4:e året. Vid sidan härav komma alltid avdragen för good time, intjänad genom gott uppförande.

14. Fritidssysselsättning.

Vid åtskilliga anstalter tillhandahåller man hobbyverkstäder för de intagnas fritidssysselsättning. Vid exempelvis fängelserna i Jackson och San Quentin har denna verksamhet nått enorma proportioner. Vid Jackson utställas produkterna i fängelsets jättelika entréhall, dit allmänheten äger fritt tillträde. Vid en fountainbar kan man få en glass, en coca cola eller annan läskedryck, där tillhandahållas också tidskrifter, cigaretter, tuggummi, frukt medan man går omkring bland diskarna och väljer bland skålar, båtar, modellflygplan, borstar, korgarbeten, tofflor, mattor. Kommersen under besökstiderna på söndagarna är synnerligen livlig i denna unika försäljningslokal. Vid San Quentin försäljas produkterna på enahanda sätt men under mindre uppseendeväckande former.

De intagnas fritid tillvaratages också på mångahanda andra sätt. Som regel anordnas två biografföreställningar i veckan, ofta med filmer, som samtidigt gå i den öppna marknaden. På de stora anstalterna har man tillgång till samlingslokaler rymmande flera tusen åskådare. Jacksonfängelset har en verklig teatersalong med en scen, där icke många tekniska finesser saknas. I lokalen finnas både avantscenloger och orkesterdike. Anstalterna ha ofta såväl stråkorkester som hornmusikkår. När en anstalt är uppdelad i flera cottages, finns så gott som alltid

ett piano på varje. På Atlantafängelset har man vad man kallar *Town Hall meetings* med jämna mellanrum. Främmande föredragshållare äro oftast inbjudna, och diskussion följer vanligtvis efteråt. En kär gäst på Atlantaanstalten är författarinnan Margaret Mitchell, bosatt i Atlanta.

Stor vikt läggs givetvis vid idrott. Även på detta område ligger Atlantafängelset i första ledet, och här har man inrett en idrottsplats, som i sin pampighet närmast för tanken till ett stadion. Fältet är namngivet efter James V. Bennett, „Bennett Field“, och namnet lyser i jättebokstäver från väggar och åskådarläktare. Baseball är naturligtvis det, som man kör mest med. „The Feds“ och „The Colored Feds“ äro fruktade bland civila lag i hela Georgia. Dylika idrottsplatser ha fält och banor för de mest skiftande former av idrott: baseball, softball, tennis, gräsbiljard, hästskokastning, shuffleboard, löpning, kast och hopp. I Texas är det årligen återkommande evenemanget den stora rodeon vid fängelset i Huntsville, vilken besökes av 10.000 tals åskådare t. o. m. från andra stater. Internerna ha då uppvisningar i de sedvanliga rodeo-grenarna: ritt på otämjda hästar, lassokastning efter vilt flyende kalvar m. m. Internerna äro klädda i svart- och vitrandiga fångkläder från anno dazumal av en typ, som man numera endast ser i skämttidningar. Rodeon i Huntsville är ett evenemang, som kommenteras i pressen runt om i USA, men för en främling te sig dylika upptåg i ett fängelse en smula besynnerliga.

Tidningsverksamheten vid fångvårdsanstalterna har i USA anor ända från *Zebulon A. Brockways* verksamhet vid Elmira-fängelset på 1880-talet. De anstalter som icke uppmuntra tidningsverksamhet bland internerna äro i dagens USA mycket lätt räknade. Även på detta område går Atlantafängelset i spetsen med sin publikation „The Atlantian“, sedan många år den ledande fängelsetidningen, skriven av interner, i Amerika. Den är tryckt på gott papper och ofta med ett förstklassigt bildmaterial. I USA görs åtskilligt för att understödja sådan verksamhet, och i vissa stater är direkt stadgat att så skall ske, då tidningsverksamheten anses som ett medel i uppfostrans tjänst. Anstalts-

tidningarna underhållas stundom av särskilda anslag men oftast av överskott från de speciella anstaltsbutiker, där de intagna få handla för sina premiemedel.

San Quentinfängelsets „The San Quentin News“ kommer ut var 14:e dag sedan 1940 i en upplaga på 6.000 exemplar. Direktören har i varje nummer en spalt med kommentarer kring utfärdade förordningar. I ett av numren informerar han de intagna om huvuddragen av förhandlingarna vid kriminalvårdskongressen i Long Beach, och i ett annat nummer behandlas kongressen sakligt i den redaktionella kolumnen „As we see it“. Tidningen har summariska redegörelser för arbetsplaceringar av frigivna från fängelset, den anmäler litteratur och redogör för nyförvärv i biblioteket. Underhållningar på anstalten annonseras och recenserar, referat lämnas från sammanträdena i diskussionsklubben „The Seekers“ och från idrottsevenemang.

I „The New Era“, Leavenworths utmärkta kvartalstidning med omslag i flerfärgstryck tar en av de intagna till orda under rubriken „Straffrättsliga attityder“ med en öppenhet, som visar att åsiktsförtrycket inom det amerikanska fängelset inte kan vara så stort. „Fängelsetjänstemannen“, säger han, „är ännu den misstänksamme själ han var för hundra år sedan. Han söker alltid efter en yttersta grund bakom varje handling av dem han har i sin vård. Han är långt ifrån lika snar till att belöna som att straffa. Hans egen misstänksamhet frammanar fångens misstänksamhet. Och om en fånge inte kan få fullt förtroende för dem som har vakt om honom finns det ingen väg för dem att reformera honom. Mycket har pratats om individuell behandling, men ärligt talat, är den enda form av individuell behandling, en fånge får, de individuella bestraffningarna han tilldelas för brott mot allsköns bestämmelser.“ En fängelsetidning kan som synes vara en inte alldeles okryddad läsning.

Självstyrelse har tidigare omnämnts i samband med Thomas Mott Osborne. Man finner numera mycket litet härav på fångvårdsanstalterna. Vissa anstalter, t. ex. Clinton Farms, Chillicothe, Natural Bridge, Chino godkänna medverkan från de intagna rörande vissa anstaltsdetaljer på så sätt att anstaltschefen rådgör med av de intagna valda representanter.

15. Undervisning och religionsvård.

Den elementära skolundervisningen på anstalterna har i USA större betydelse än här genom att det alltid på fängelserna finns en grupp intagna, som icke kunna läsa och skriva och åtskilliga, som läsa och skriva mycket bristfälligt. Särskilt bland fångelsernas stora färgade klientel äro dessa brister framträdande. I Kalifornien, Texas och Arizona har man också att räkna med ett starkt mexikanskt inslag blandt fångelsebefolkningen, och även för dessa är undervisning i elementär engelska ibland önskvärd.

Deltagande i elementär undervisning är i USA vanligen obligatoriskt, om kunskapsbrister uppdagats vid klassificeringsundersökningen eller på annat sätt. Undervisning på *high school* stadiet är däremot frivillig. Dylik undervisning meddelas vid alla större anstalter inom det federala systemet och i de mera progressiva av de statliga systemen. Ofta nog samarbetar man med korrespondensinstitut. I San Quentin och på Alcatraz förekom ett givande samarbete med University of California i Berkeley. På San Quentin och annorstädes observerades en stab av lärare utvalda bland internerna, men detta arrangemang rekommenderas icke i American Prison Associations standardregler.

Anstalternas undervisning står ofta under ledning av en på varje anstalt verksam *Director of Education*, som vid sin sida har två eller tre *Assistant Directors* eller *Supervisors* jämte lärare och lärarinnor för vanlig skolundervisning eller för undervisning i yrkesämnen. Oftast ha anstalterna en särskild skolbyggnad till sitt förfogande med ett flertal lärosalar. Skolbyggnaden inrymmer också anstaltens bibliotek och lärum. Stundom har man särskild lokal för visning av undervisningsfilm.

Biblioteken äro över lag välförsedda och välskötta och stå oftast under ledning av fackutbildade bibliotekstjänstemän. På de stora anstalterna finnas särskilda lärum anknutna till biblioteken, där något hundratal tidningar och tidskrifter samt referensböcker tillhandahållas. I dessa lokaler få de intagna efter ansökan vistas under fritid. För underhåll av bokbeståndet i ett anstaltsbibliotek beräknar man på de flesta håll i USA en års-

kostnad av 1 dollar pr intagen. På Alcatraz omfattade biblioteket 12.000 volymer, på San Quentin 28.000, på Jackson 15.000 och på Atlanta 20.000.

Tidningar och tidskrifter få av de intagna icke hållas hur som helst utan skola vara godkända av anstaltsledningen. Som regel få de mottagas endast om de sändas i utgivarkorsband.

För religionsvården har man alltid en heltidsanställd protestantisk präst, ofta också en heltidsanställd katolsk. Alla federala institutioner ha två präster på heltid och dessutom en partiellt anställd judisk präst. Frälsningsarmén utövar också i USA sin fängelsemission. På icke religiös basis verka de s. k. Alcoholics Anonymous, en direkt motsvarighet till föreningen „Länkarna“ i vårt land, genom fängelsebesök och propaganda.

Gudstjänster hållas flerstädes i lokaler, som även äro avsedda för sammankomster av profan natur. Här och där finnas dock särskilda kapell. Lokalerna äro försedda med ett slags vridscen-inrättningar, varigenom man får fram utrustning för protestantisk, katolsk eller judisk gudstjänst, allt efter behov.

16. Brevskrivning, besök, permissioner m. m.

Brevskrivning och mottagande av brev är reglerat efter i stort sett samma principer överallt. Brev censureras enligt den intagnes vid strafftidens början avgivna medgivande. Medgivandet är knappast frivilligt, eftersom vägran att lämna sådant medför att brev överhuvudtaget ej få sändas eller mottagas. Inom det federala systemet tillåtas ocensurerade skrivelser till USA:s justitieminister, chefen för det federala paroleväsendet och chefen för den federala fångvårdsmyndigheten, i Kalifornien bl. a. till guvernören. Brevväxling är i stort sett begränsad till de närmaste anhöriga. Saknas sådana får den intagne utvälja 3—4 vänner med oantastligt renommé. Sedan korrespondenslistan vid strafftidens början gjorts upp, få ändringar göras endast på vägande skäl. Affärsbrev av olika slag få icke skrivas av internerna utan ombesörjas av kuratorn. All brevskrivning rörande kommande anställning sker också genom kuratorn, och intagen får själv icke skriva brev till presumtiva arbetsgivare.

Besöksförhållandena äro vid den federala anstalten vid Chilli-cothe reglerade på följande för andra anstalter ganska typiska sätt: Besök få mottagas av föräldrar, syskon, hustru och barn till den intagne. Fosterföräldrar och avlägsna släktingar kunna i speciella fall också mottagas. Släktingar som avtjänat frihetsstraff få avlägga besök endast efter medgivande från Bureau of Prisons i Washington. Ej mer än två besökande insläppas samtidigt till varje intagen. I regel tillåtes ett 2-timmars besök pr. månad. Ingenting får vid besök överlämnas till den intagne, och han får själv ej utlämna något. Liksom förhållandet är vid brevskrivning, skola vid strafftidens början även tilltänkta besökare uppföras på lista och godkännas. Vid en del anstalter t. ex. Sing Sing måste föreslagna besökare underkasta sig tagning av fingeravtryck. Åtskilliga anstalter tillåta medförande av matpaket och pengar till den intagne vid besök.

Besöksförhållandena växla med anstaltens säkerhetsgrad. Vid en del slutna institutioner tillåtas besök endast via väggar av skottsäkert glas och förstärkningsanordning för ljudet, vid andra har man stora gemensamma besökssalar där besökarna och internerna sitta mitt emot varandra vid ett långbord, skilda åt även av en i bordets längdriktning gående glasskiva av ungefär $\frac{1}{2}$ meters höjd. Vissa anstalter ha besökslokaler av båda dessa typer. Personal är självfallet närvarande vid besöken. Öppna anstalter anordna sina besök på mindre formellt sätt, men besöken äro alltid övervakade.

Rökning får vid amerikanska anstalter förekomma rätt fritt. Förbud förekommer egentligen bara vid vissa ungdomsanstalter. I allmänhet tillåts rökning även i bostadsrummet, och den intagne får vanligen också disponera tändstickor fritt.

Permissioner under anstaltstiden är en sällsynthet. Egendomligt nog förekomma de mest i Södern. I staten Mississipi har man permissioner mellan den 1 december och 28 februari, 10 dagar åt gången. De ges dock bara åt folk, som avtjänat en fyraårig strafftid och visat gott uppförande. Under de tre år permissionerna där varit i bruk ha 1100 permitterats med bara 6 avvikanden. Permissioner över en weekend kunna förekomma vid några ungdomsanstalter.

Arbete hos privata arbetsgivare utanför anstalten försöktes under krigsåren vid Annandale i New Jersey. Sommaren 1944 arbetade 66 pojkar varje dag hos 19 olika lantbrukare i trakten av anstalten utan att något avvikande rapporterades. Ersättningen uppgick till 3 dollars pr dag, varav 25 % gick till en för hela anstalten gemensam fond. Även på ett par andra håll har man erfarenheter av dylik day parole.

17. *Utspisning. Tillhandahållande av premievaror.*

Mathållningen står överallt i USA:s fångvårdsanstalter på ett högt plan. De stora centralköken äro modernt utrustade och sysselsätta upp till ett 100-tal interner, som där få en god yrkesutbildning. Bageri, slakteri och konservfabrik, i vilken sistnämnda man tar hand om överskottet av trädgårdsprodukter och köttvaror, hör till utrustningen inom dessa väldiga hushållsdepartement. I anslutning till köken ligga ett par matsalar, varav en för personal. Utspisningen i den för interner avsedda matsalen sker vanligen *cafeteria style*, vilket innebär att internerna hämta maten vid varm- och kyldiskar och få den upplagd på en medförd bricka, praktiskt uppdelad i olika fack. I personalmatsalen servera prydligt klädda interner. I sammanhanget bör måhända också omnämnas att flertalet fängelsedirektörer ha rätt att i sitt privata kök använda en eller flera intagna för matlagning och andra hushållsgöromål.

Morgonmålet serveras vanligen kl. 7,30, middagsmålet kl. 12 och kvällsmålet kl. 17,30 eller 18. Då jag den 13 augusti 1947 besökte den federala anstalten i Leavenworth i Kansas, serverades där följande

Frukost	Middag	Kväll
Konserverade persikor	Köttfärs	Fläsk „Chop Suey“
Gröt och mjölk	Kokt potatis	Ris
Vetebullar	Majskolv	Skärbönor
Sockerkaka, kaffe	Färska tomater	Gurk- och löksallad
	Brödpudding	Äpplepaj
	Isté, bröd	Apelsinsaft, bröd.

Ovanstående är en typisk vardagsmatordning. På sön- och helgdagar serveras som regel glass till dessert vid middagsmålet, och vid speciella tillfällen (4:e juli och jul) är det icke ovanligt med höns och kalkon. Fisk är begränsat till en dag i veckan på de flesta anstalter. Man får taga om av maten så många gånger man önskar, men överallt uppställs den fordran, att ingenting av den mat man tagit för sig får lämnas kvar på tallriken.

Inom varje anstalt finns vanligen en anstaltsbutik, *commis-sary*, där den intagne får handla tobaksvaror, sötsaker, konserver, toalettartiklar, brevpapper, tidskrifter och smärre civila klädespersedlar såsom strumpor, slipsar, mössor. Avkastningen från sådana butiker brukar gå till anstaltens nöjesdetalj. Oftast avlönas den befattningshavare, som sköter butiken, från den vinst, som uppkommer. På en mängd anstalter tillämpas den praxis, att en intagen i sin cell tillåtes disponera uteslutande sådana varor, som finnas att tillgå i anstaltsbutiken. Allt annat betraktas som kontraband och blir obönhörligt konfiskerat. De belopp man får förbruka för inköp variera från 2—5 dollars pr vecka. På de anstalter, där arbetspremier förekomma, får man disponera halva förtjänsten för inköp i butiken. På andra platser har man att hålla sig till de medel man ev. kan få översända till sig. Som tidigare nämnts består anstalten i sådana fall emellertid vissa porton och visst antal cigaretter utan kostnad för den intagne.

18. Sjukvård och hygien.

På anstaltssjukhusen har man åtminstone en heltidsanställd läkare, varjämte specialister tillkallas för särskilda fall. Man har avtal med en kirurg, en specialist på öron-, näs- och halssjukdomar och en medicinsk specialist. Operationer av alla slag, även mycket komplicerade sådana, verkställas alltid på fängelse-sjukhuset, som har fullständig och ofta hypermodern utrustning för sådant ändamål. Även röntgenutrustning finnes. Sjukvårdspersonalen utgöres vanligen av för ändamålet genom särskilda kurser utbildade intagna. Sjukhuset på San Quentinfängelset

har en kapacitet på 300 platser, varav hälften i enkelrum. De större anstalterna ha heltidsanställda tandläkare, och viss tandbehandling (silverfyllning och alla extraktioner) bekostas av fångvården.

Utpräglat sinnessjuka överförs till de statliga sinnessjukhusen. Vissa fångvårdssystem, t. ex. New Yorks och det federala, ha egna sinnessjukhus. Någon särbehandling av psykopater förekommer knappast i USA:s fångvård, men man känner överallt detta som en brist.

Den personliga hygien vill man befrämja genom föreskrifter om täta bad och täta klädombytten. Bad (alltid dusch, karbad förekommer endast på sjukhusen) föreskrives inom de federala anstalterna två gånger pr vecka med möjlighet till tätare bad för dem som så önska. Strumpor bytas tre gånger i veckan. För dem som arbeta i köksavdelningarna kräves dagliga byten av strumpor och underkläder.

Anstalten vid Joliet utanför Chicago tillverkar sitt eget behov av tvål för maskintvätt och för toalettbruk. Tvåttillverkning förekommer också vid en del andra anstalter.

19. Personalen.

Personalen på en stor anstalt kan utgöras av (Jackson): 1 direktör (warden), 1 vicedirektör (deputy warden), 1 assistent (assistant deputy warden), 1 bevakningschef (chief inspector), 5 över-uppsyningsmän (captains), 7 uppsyningsmän (lieutenants), 24 överkonstaplar (sergeants) och 395 vakikonstaplar (guards). Därtill kommer bl. a. 1 psykiater, 3 kroppssjukläkare, 6 personer som ha med skolundervisningen att göra, 2 psykologer, 5 sociologer, 1 welfare director (kurator), 11 stewards och ett hundratal andra befattningshavare, som ha med underhåll av olika slag att skaffa.

En direktörs lön uppgår på en stor anstalt till omkring 10.000 dollars pr år, vartill kommer praktiskt taget allt fritt: fri bostad, fria tjänare, fri mathållning för tjänstemannen själv och hans familj, fri telefon, fria tidningar samt fri disposition av automobil även för privat bruk.

Lönerna för en vaktkonstapel bruka variera mellan 1800 och 3200 dollars pr år. Den årliga semestertiden är i regel bara 14 dagar. Härtill kommer dock genom 40-timmars-veckan för åtskilliga av dem 52 lediga lördagar pr år. Pensionsåldern varierar något. Vid de federala anstalterna pensioneras en vaktkonstapel vid 62 år och erhåller då 162 dollars pr månad i pension. I Michigan kan pensionering ske vid 60 års ålder och är obligatorisk vid 70.

Personalen utbildas genom ett flertal obligatoriska och frivilliga kurser både före anställandet och genom efterutbildning (in-service training).

20. Frigivning. Hjälpverksamhet.

Grunderna för utskrivning från anstalt äro i USA synnerligen varierande och invecklade. Det federala systemet, som ju har tidsbestämda strafftider, har å ena sidan egentlig *parole*, motsvarande ungefär den äldre svenska formen av villkorlig frigivning, å andra sidan *conditional release*, frigivning före strafftidens utgång beroende på hur mycket *industrial good time* och *good conduct time*, som intjänats. Parole kan inom det federala systemet ifrågakomma, när $\frac{1}{3}$ av strafftiden avtjänats. Den ges mycket sparsamt efter noggrann prövning och utredning i det särskilda fallet, och beslut fattas av en för nationen gemensam nämnd *US Board of Parole*. Den utskrivne ställes i USA så gott som alltid under övervakning för vissa år. I de statliga systemen, där minimi- och maximistrafftider är regel, är egentlig parole åtskilligt vanligare och övervakningen pågår tills den maximala strafftiden löpt ut, vilket kan ske åtskilliga år efter det vederbörande i verkligheten blivit utskriven. Det federala systemet har årligen omkring 17.000 utskrivna under övervakning, och i staten Michigan redovisades för år 1944 6000 övervakade parole-fall. Övervakarna äro vanligen heltidsanställda tjänstemän inom parole-väsendet. Deras belastning kan uppgå till omkring 120 övervakningsfall pr person. I staten New York avlönas *parole officers*, som övervakarna i regel benämnas, med från 2400 till 3000 dollars pr år.

Vid utskrivningen utrustas varje intern med full uppsättning civila men anstaltssyddade kläder på anstaltens bekostnad, oavsett i vilket skick hans medförda utrustning befinner sig. Inom det federala systemet tilldelas avgående intern gratifikation med från 10 till 30 dollars, om han själv anses sakna tillräckliga medel till sitt uppehälle för den närmaste tiden.

Enligt uppgift stå helt otillräckliga medel till förfogande för hjälpverksamhet bland frivilliga, och man nödgas här i hög grad lita till privat välgörenhet.

En genomgripande reform är säkerligen av nöden flerstädes inom USA:s splittrade och förvirrande fångvård, men det vore orätt att säga, att icke reformvilja finnes. Fångvården i stat efter stat synes mer och mer vara på väg att modelleras om efter den idealplan, som American Prison Association ställt upp, en plan för vilken det federala systemet i mångt och mycket utgjort en förebild. Mer och mer börjar man också angripa den hos allmänheten grundmurade principen *safekeeping first*. Vid 1946 års fångvårdskongress i Detroit höll dåvarande presidenten i The American Prison Association *Sam A. Lewisohn* ett inspirerande anförande, som spritts i tryck över hela nationen. Skulle en invånare från Mars i dag landa i Amerika, skulle han bland mycket annat säkerligen också bli förvånad över vårt galna sätt att sköta våra brottslingar, säger Lewisohn, genom att sätta dem i en så abnorm miljö, som de flesta amerikanska fångelser utgöra. På ansvarskännande håll inom amerikansk fångvård har man detta klart för sig, men den allmänna opinionen är kvar i sina vanföreställningar. „Allmänheten är i sitt tänkesätt långt efter en framstegsvänlig fångvårdsman. Den har ingen eller ringa förståelse för dennes benägenhet att betrakta fångvård som en pedagogisk funktion. Olyckligtvis är allmänheten, tyngd av sina egna skuldkomplex, föga objektiv gentemot fången utan betraktar honom som en skräckinjagande individ, som man till varje pris måste skydda sig emot. Man glömmer

emellertid att skyddet bara är tillfälligt om man inte vill bura in folk på livstid“.

Hur långt man i USA än kan komma att gå i fråga om humanisering av straffverkställigheten, är det osannolikt att man når vissa europeiska länders nivå, vilken förutsätter en åtskilligt mer godartad kriminalitet än den man alltid måste räkna med i Amerika. Även om beläggningen vid de största anstalterna kan reduceras, kommer man knappast ifrån mycket stora förläggningssenheter, vilket i och för sig försvårar en individualiserad och repressionsfri fångvård.